

UVODNIK EDITORIAL

KATARINA HABE
Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
katarina.habe@ag.uni-lj.si

V lanskem letu smo na Akademiji za glasbo UL na mednarodnem znanstvenem simpoziju z naslovom *Odprimo vrata glasbeni umetnosti in znanosti* prepletali raziskovalna spoznanja s področja glasbene umetnosti in znanosti. Tovrstno prepletanje stopa v korak tudi s prizadevanji Akademije za glasbo za UL v smeri potrditve umetniškega doktorata. Ob tem se porajajo številna odprta vprašanja pa tudi izzivi, kako oblikovati most, ki bo ohranjal svojevrstnost umetniškega na eni strani in znanstvenega na drugi, po drugi strani pa združeval oba pola. 38. zvezek *Glasbenopedagoškega zbornika Akademije za glasbo v Ljubljani* združuje nekaj zanimivih prispevkov, ki smo jih lahko slišali na simpoziju.

Tematiko združevanja znanosti in umetnosti v okviru glasbene stroke prikaže s historične razvojne perspektive Darja Koter s svojim prispevkom »Od glasbene stroke do znanosti in umetnosti – razvojna pota Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani«. Prispevek vsebinsko predstavlja pravzaprav povzetek dolgoletnih prizadevanj Akademije za glasbo v smeri združevanja umetnosti in znanosti. Pri tem avtorica opozarja na pomen Konservatorija Glasbene matice kot predhodnika visokošolskega glasbenega izobraževanja in delovanje Akademije za glasbo od ustanovitve do sedanjosti. V prispevku so predstavljeni dodiplomski, podiplomski specialistični in tretjestopenjski znanstveni študijski programi. Avtorica v nadaljevanju izpostavi aktualno zasnovo doktorskega študija Umetnosti, ki je trenutno v procesu akreditacije. Sledijo vzori in zasnove učnih načrtov predmetov posameznih smeri študija skozi celoten razvoj Akademije za glasbo, pri čemer izpostavlja glasbenostrokovne predmete kot razvojne temelje glasbenega izobraževanja ter dinamiko postopnega uvajanja predmetnih področij, ki spodbujajo znanstveno naravnane vsebine in umetniško rast študentske populacije.

Sledita dva prispevka s področja raziskovanja umetnosti v obdobju renesanse. Prvi je prispevek Eve Dolinšek, v katerem avtorica predstavlja delo skladatelja Giulia Caccinija *Le Nuove Musiche* iz začetka 17. stoletja. Obravnavano delo je namenjeno izvajalcem, ki se ukvarjajo s t. i. staro glasbo. Avtorica poseben pomen omenjenega dela prepoznava v tem, da poleg skladb za solističen glas ob spremljavi *bassa continua* zbirka vsebuje obsežen predgovor o bistvenih elementih novega stila petja, izvajalski praksi, novem načinu dojemanja in razmišljanja o glasbi in novem stilu komponiranja, ki ga je Caccini razvijal pod vplivom idej t. i. Florentinske *camerate*. Caccini svojo prakso imenuje »plemeniti način petja«. Eva Dolinšek je za svojo analizo uporabila svojevrstno glas-

beno zbirko, ki že v svoji strukturiranosti združuje znanstveni pristop v predgovoru in umetniški pristop v jedru dela.

Yaqub El-Khaled v svojem prispevku preučuje izvajalsko prakso igranja na lutnjo v drugi polovici 16. stoletja. Avtor si zastavlja dve zanimivi vprašanji; Prvo je, ali bi lahko lutnjisti iz druge polovice 16. stoletja lahko izvajali svoja dela, ki so ohranjena v tiskanih knjigah za lutnjo. Drugo pa se ukvarja s tem, kako se lahko sodobni izvajalci lotijo tega zahtevnega repertoarja. Avtor s pomočjo primerjalne analize več tipov virov, ki predstavlja inovativen metodološki pristop, kritično preuči obstoječa muzikološka stališča o obravnavani tematiki. Na podlagi izvedene analize ugotavlja, kako so se lutnjisti 16. stoletja spopadali z določenimi instrumentalnimi izzivi, in predlaga, da bi te rešitve lahko uporabili sodobni izvajalci.

Prispevek z naslovom »Pobude za uporabo glasbe v korist bolniku: Izkušnje še potekajočega projekta B-AIR« Mance Kok, Ane Kuder, Saške Rakef in Igorja M. Ravnika stopa na področje glasbene medicine. Uporaba glasbe za zdravljenje fizičnih in psihičnih bolezni je ena izmed primarnih funkcij glasbe, ki jo je človek pridoma uporabljal od samih civilizacijskih začetkov. Sistematično znanstveno raziskovanje koristi uporabe glasbe pa se je razmahnilo šele v zadnjih desetletjih. V okviru projekta B-AIR (Art Infinity Radio), katerega nosilec je Radio Slovenija, so avtorji prispevka želeli raziskati možne načine vpeljave glasbe v slovenski zdravstveni sistem. V prispevku predstavljajo trenutne dosežke projekta, kot so radijske vsebine za širjenje spoznanj o vplivu glasbe na človeka, raziskave o pogledu glasbeno aktivnih zdravnikov na uvajanje glasbe ter priprava prototipa bolnišničnega radia. Ob koncu pozornost namenijo prihodnjim usmeritvam projekta, med drugim priredbi vprašalnika o glasbeni sofisticiranosti in razsikavi glasbene terapije pri osebah s Parkinsonovo boleznijo. Prispevek ima pomembno aplikativno vrednost za medicinsko stroko.

Glasba v medicini se pogostokrat zamenjuje z glasbeno terapijo, čeprav se načini uporabe glasbe v eni in drugi stroki razlikujejo. V medicini se glasba uporablja na receptivni ravni in primarno služi kot orodje za izboljševanje funkcionalne ravni človekovega delovanja, ki posledično vpliva tudi na psihološko dobrobit posameznika. Po drugi strani pa glasbena terapija glasbo uporablja kot sredstvo vzpostavljanja odnosa med klientom in terapevtom ter primarno izhaja iz psihoterapevtske doktrine, vendar pa posledično prinaša tudi pozitivne spremembe na funkcionalni ravni. Zanimivo je, da se zadnjih nekaj let meje med glasbeno terapijo in glasbo v medicini brišejo, kajti v zdravstvenih ustanovah pri glasbenih intervencijah pogostokrat pozovejo glasbene terapevte k sodelovanju v interdisciplinarnih timih, po drugi strani pa se na področju glasbene terapije bolj in bolj poudarja pomen prepleta psihoterapevtskih ter funkcionalnih pristopov obravnave, še posebej pri nevrorehabilitaciji. Naslednji prispevek vlogo glasbe tako iz medicinskega okolja prenese na področje glasbene terapije. Konstanca Zalar in Ksenija Burić v prispevku »Glasbena terapija kot zgodnja obravnava pri komunikacijskih težavah« predstavita štu-

dijo primera sprememb, ki so se zgodile pri triletnem neverbalnem otroku med glasbeno terapijo v zgodnji obravnavi, v kateri so delovali po modelu Orffove glasbene terapije z vključenimi izbranimi elementi Nordoff-Robbinsove kreativne glasbene terapije. Poglavitne ugotovitve so bile, da glasbenoterapevtska komunikacija v obliki petja, igranja na glasbila in raziskovanja zvokov zagotavlja ustvarjalen okvir za otrokove specifične izkušnje. Te se kažejo v izboljššanem odzivanju na zvočne dražljaje in subtilnejšem zaznavanju zvoka v glasbeni komunikaciji, hkrati pa tudi v povečani sposobnosti slušnega procesiranja in vzdrževanja »tempa« pri razvoju govora ter jezika.

Zadnji prispevek z naslovom »Dejavniki glasbenega poučevanja v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole z vidika učnih strategij« avtoric Petre Brdnic Juhart, Petre Povalej Bržan in Barbara Sicherl Kafol nas ponese v osnovnošolsko okolje. V prispevku avtorice predstavljajo izsledke raziskave, v kateri so preučevale dejavnike, ki pogojujejo strategije poučevanja glasbene umetnosti v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole v Sloveniji. Izsledki njihove raziskave kažejo, da so učitelji glasbe naklonjeni avtentičnemu načrtovanju pouka skozi glasbene dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja. Ob tem pa stališča glasbenih pedagogov do dejavnikov kurikularnih in didaktičnih podlag ter izvedbenih pogojev poučevanja kažejo na prevladujočo tradicionalno strategijo načrtovanja. Avtorice izpostavljajo, da je pomembno prepletati tradicionalne in odprte učne strategije, ter izziv za nadaljnje raziskave vidijo v preučitvi prednosti in pomanjkljivosti tradicionalnih ter odprtih učnih strategij za kakovostno in avtentično glasbeno poučevanje, kar bi prispevalo k strokovnim podlagam za nadaljnjo kurikularno prenovu splošnega šolstva.

Skupno vsem tokratnim prispevkom je iskanje inovativnih pristopov pri preučevanju raznolikih glasbenih praks. Prihodnost kliče po sinergičnem prepletu različnih strok, po grajenju mostov med znanostjo in umetnostjo ter po iskanju novih metodoloških pristopov pri preučevanju glasbenih fenomenov. Predvsem pa nas poziva k temu, da znanost in umetnost v prepletu iščeta ustvarjalne rešitve za dobrobit posameznika ter družbe.